

**Ainult emakeeles
üksi võib inimene
seesmiselt
ehtne olla**

A. Aurt

1839 — 1907

Luhiene

õpetus õigest kirjutamisest

parandatud wiisi.

Wäljaandnud

Tartu õpetatud Eesti Selts'.

Der Druck ist gehalten.

(Nr. 6.)

Torpat, den 8. December 1861.

A-448.

Tartus, 1864.

Trükitud H. Laakmanni juures.

Die estnischen
Nomina auf -ne purum.

Akademische Schrift,

*welche, zur Erlangung des Doctorgrades in der
historisch-philologischen Wissenschaft, mit Genehmigung der
Philosophischen Facultät der Kaiserlichen Alexander-Universität
zu Helsingfors in Finnland öffentlich vertheidigt wird*

Jacob Hurt,

*im historisch-philologischen Auditorium den 24. Februar 1886
um 10 Uhr vormittags.*

Helsingfors, 1886.

Gedruckt bei J. C. Frenckell & Sohn.

Kõikide noorte eestlaste hulgast, keda ma tundma olen õppinud, pole ma leidnud kedagi teist, kelle peale ma meie rahva tuleviku edendamise asjas nii palju lootusi saaksin panna kui Hurda peale. Temast võiks kord mees kasvada, kes kõikidest senistest püüdmistest vägevasti kõrgemale jõuab.

Fr. R. Kreutzwald Y.S.Yrjö-Koskinenile 5. IX 1867

J a igal pool on ikka Hurt see, kelle tõde ja soojus ja tahtmise tusedus, kelle tuli ja aus meel teistele teed valgustab. Tema on täis mees sõna kõige paremas mõttes, kelle peale tema rahvas uhke tohib olla, kellele vähesed ligi saavad ulatama.

L.Koidula Fr.R.Kreutzwaldile 17. VIII 1870

Nagu varemalt Tartus Hurda elamu oli kogumise paigaks rahvuslikult huvitatud isikuile, nii moodustas ka Otepää kirikla otse palverändamise paigaks paljudele.

A.Mohrfeldt, Jakob.Hurt elus ja töös

Hurda elu suurimaks müsteeriumiks oli töö, mitmekülgne ja mitmepalgeline tegevus. Ei aidanud üksi päevadest. Tihti pidi ta ööd appi võtma ja töötama hilisõiste tundideni. Töötades ei hoolinud ta enesest ega oma tervisest. Õnneks oli viimane tal haruldaselt vastupidav vanemas eas. Nooremas eas oli ta tervis hoopis nõrgem, eriti õpetaja põlves Tartus.

Jaan Roos, Jakob Hurt. Eesti vanavara kuningas

See oli suur ja õnnelik mõte, rahvast ennast kullakaevamisel meelitada, isetegevusele äratada. Kes võis rahvast osavam, kõlvulisem kae- vaja olla, kes rohkemat saaki leida! Rahvas teadis, kuis varandused peidus; rahvas tundis salavõimu, lukku lahti keerata; rahvas tungis sügavamasse laanesse, pimedamasse urkasse. See oli pööripäev Eesti vanavara korjamise loos.

V. Reiman, Kivid ja killud I

Kroonitud kuningate troonid on tihti kõikuvad ja nende mälestussambad hävivad muutliku ajaloo rataste all. Jakob Hurt Eesti vanavarakuningana on oma mälestuse rajanud Eesti rahva südamesse ja püstitanud endale mälestussamba Eesti vanavarakogude näol, millede väärtus aastatega võib ainult kasvada.

F.Linnus, [Sõnavõtust Hurda kalmul 1939.a.]

Pildid

ijamaa jündinud asjust.

Kirjutanud

Jakob Hurt.

Tartus, 1879.

Trüskand M. Mattieseni kirjastus.

Elu walgus.

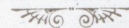
Influeraamat

toitide pühapäewade ja suurte pühade tarbeks wabalt
väljawalitud kirjatunnistuste üle.

Wälja annud

Dr. Jakob Hurt,

endine Otepää ja Peterburi Jaani koguduse õpetaja.

Tallinnas

Huguti Suur-A kirjastus

1891.

Zühifene

õpetus õigest kirjutamisest

parandatud wiisi.

281jaandub

Tartu õpetatud Eesti Selts'.

Der Druck ist gehalten.

Torpat, den 8. December 1861.

A. 448.

Tartus, 1864.

Trüftud S. Kaafmanni juures.

Die estnischen Nomina auf -ne purum.

Akademische Schrift,

welche, zur Erlangung des Doctorgrades in der
historisch-philologischen Wissenschaft, mit Genehmigung der
Philosophischen Facultät der Kaiserlichen Alexander-Universität
zu Helsingfors in Finnland öffentlich verteidigen wird

Jacob Hurt,

im historisch-philologischen Auditorium des 21. Februar 1886
um 10 Uhr vormittags.

Helsingfors, 1886.

Gedruckt bei J. C. Frenckell & Sohn.

Kõikide noorte eestlaste hulgast, keda ma tundma olen õppinud, pole ma leidnud kedagi teist, kelle peale ma meie rahva tuleviku edendamise asjas nii palju lootusi saaksin panna kui Hurda peale. Temast võiks kord mees kasvada, kes kõikidest senistest püüdmistest vägevasti kõrgemale jõuab.

Fr. R. Kreutzwald Y.S.Yrjö-Koskinenile 5. IX 1867

Ja igal pool on ikka Hurt see, kelle tõde ja soojus ja tahtmise tusedus, kelle tuli ja aus meel teistele teed valgustab. Tema on täis mees sõna kõige paremas mõttes, kelle peale tema rahvas uhke tohib olla, kellele vähesed ligi saavad ulatama.

L.Koidula Fr.R.Kreutzwaldile 17. VIII 1870

Nagu varemalt Tartus Hurda elamu oli kogumise paigaks rahvuslikult huvitatud isikuile, nii moodustas ka Otepää kirikla otse palverändamise paigaks paljudele.

A.Mohrfeldt, Jakob.Hurt elus ja töös

Hurda elu suurimaks müsteeriumiks oli töö, mitmekülgne ja mitmepalgeline tegevus. Ei aidanud ükski päevadest. Tihti pidi ta sõda appi võtma ja töötama hilisõiste tundideni. Töötades ei hoolinud ta enesest ega oma tervisest. Õnneks oli viimane tal haruldaselt vastupidav vanemas eas. Nooremas eas oli ta tervis hoopis nõrgem, eriti õpetaja põlves Tartus.

Jaan Roos, Jakob Hurt. Eesti vanavara kuningas

See oli suur ja õnnelik mõte, rahvast ennast kullakaevamisega meelitada, isetegevusele äratada. Kes võis rahvast osavam, kõlvulisem kae- vaja olla, kes rohkemat saaki leida! Rahvas teadis, kus varandused peidus; rahvas tundis salavõimu, lukku lahti keerata; rahvas tungis sügavamasse laanesse, pimedamasse urkasse. See oli pööripäev Eesti vanavara korjamise loos.

V. Reiman, Kivid ja killud I

Kroonitud kuningate troonid on tihti kõikuvad ja nende mälestussambad hävivad muutliku ajaloo rataste all. Jakob Hurt Eesti vanavarakuningana on oma mälestuse rajanud Eesti rahva südamesse ja püstitanud endale mälestussamba Eesti vanavarakogude näol, millede väärtus aastatega võib ainult kasvada.

F.Linnus, [Sõnavõtust Hurda kalmul 1939.a.]

Pildid

ijamaa jündinud asjuht.

Kirjutanud

Jakob Hurt.

Tartus, 1879.

Tallinnas N. Mattiesen kirjastus.

Elu valgus.

Influeraamat

toitide pühapäevade ja suurte pühade tarbeks wabalt
väljawalitud kirjatunnistuste üle.

281ja andub

Dr. Jakob Hurt,

endine Otepää ja Peterburi Saani koguduse õpetaja.

Tallinnas

August Vasa'i kirjastus

Schriften der gelehrten estnischen Gesellschaft.

N. 2.

Beiträge zur Kenntniss

estnischer

Sagen und Ueberlieferungen.

(Aus dem Kirchspiel Pölwe.)

Von

J. Hurt.

stud. theol.

Dorpat.

Gedruckt bei E. J. Kozow, Universitäts-Buchhändler.

1862.

Vana kannel.

Alte Harfe.

Täoline kogu vana
Eesti rahvalaulusid
valja annud

Heljandige Sammlung
alter estnischer Volkslieder
herausgegeben von

Dr. Jakob Hurt.

Esimene kogu.
Erste Sammlung.

Tartus, 1886.

Trükitud V. Mattiesenil kulluga.

Dorpat, 1886.

Verlag von V. Mattiesen.

Ueber

estnische Simeelskunde.

I.

Vortrag

gehalten im estnischen Jünglingsverein zu St. Petersburg
am 10. Januar 1899

von

Dr. J. Hurt

Prätor zu St. Johannis in St. Petersburg.

St. Petersburg

Verleger: Treutle u. Schmet, Marmitianewski Peretol, N. 13
1900.

Tal oli rohkesti head tahet, aukartust äratavalt suur töövõime, palju teadmisi, kuid ta ei tundnud oma lugajaskonda vajalikul määral ja ei leidnud küllalt õnnelikult sellele lugejaskonnale vastavat väljendusvormi.

O.Urgart, Jakob Hurt ajakirjanikuna

Võltsingud J.Hurda hindamises tulenevad asjaolust, et teda kogu aeg vaadeldakse petlike prillide läbi ja tembeldatakse selleks, kes ta ei ole: poliitikameheks. Jäetagu kord ometi Hurdale erakondliku pigimütsi pähe surumine! Hurt on teadusemees ja kultuuritegelane, ning seepärast tuleb tema tegevust tähistada ja tähtsustada peamiselt kultuuri alal.

Kultuurideoloogina esineb Hurt kui Eesti ärkamisaja suurkuju, kes oli juhtivalt tegev eriti rahvusliku ideoloogia loomises, kindlate rahvuskultuuriliste põhimõtete ja juhtimõtete tähistamises ja rahvuskultuurilise programmi koostamises ja sõnastamises. Tema kehastab endas rohkem kui ükski teine eesti tegelane ärkamisaja rahvuslikku aatlejat ja eesti vaimse omakultuuri pioneeri. Kogu tema loov tegevus oli häälestatud kultuurivaimust ja meelestatud rahvuslikult.

Võttes vaevaks pealiskaudseltki tutvuda tema kultuurprogrammi pea- ja põhipunktidega, näeme kohe, et ta alatasa alla kriipsutab kolme rahvuskultuurilist tegurit, neid igal võimalikul juhul esile tõstes ja neid ka oma tegevuse tulipunkti asetades. Need on k o o l, k e e l ja k i r j a v a r a resp. kirjandus.

J.Roos, Jakob Hurda Eesti kultuuri missioon

C.R.Jakobsonile peab õigust andma, kui ta teda poliitika põllul ei pidanud just kangelaseks. Hurt on tüüpiline teadlane, oma kalduvuste poolest keeleteadlane, oma meelsuse poolest soojasüdameline isamaalane. Nende omaduste õnnelikul kokkulangemisel on temast saanud see, mis ta meile on olnud.

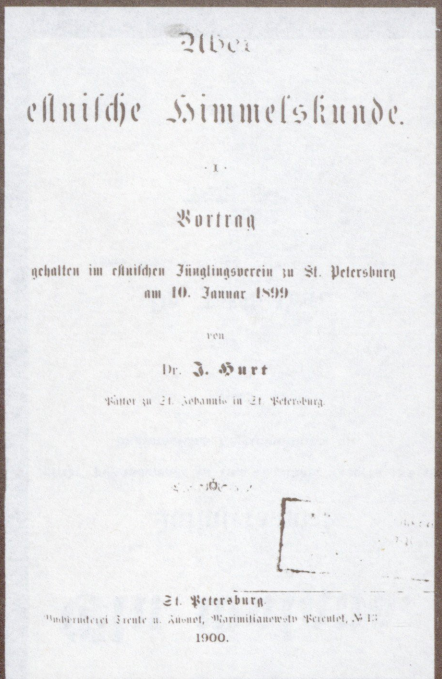
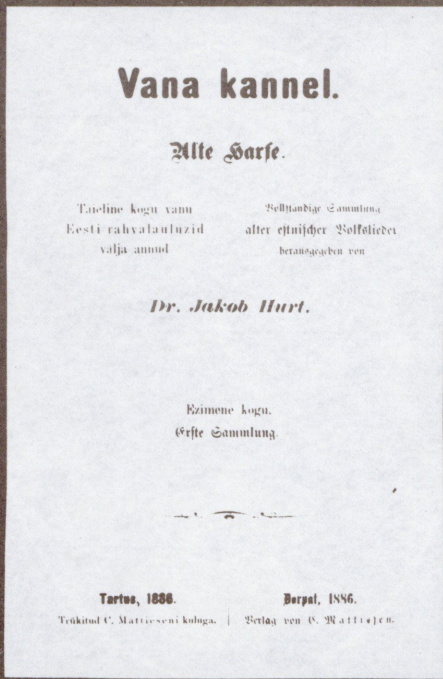
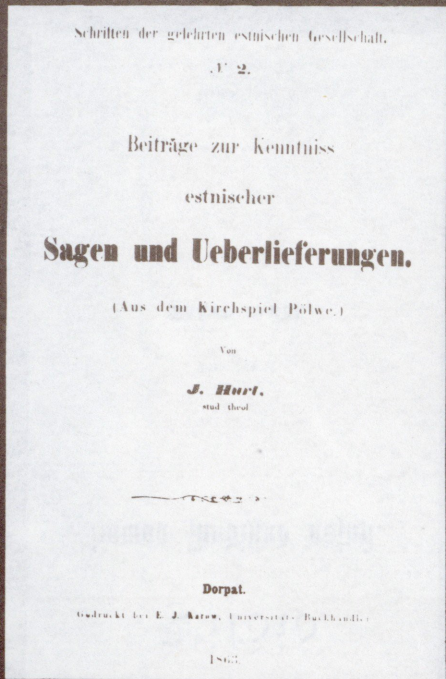
H.Koppel, Dr. J.Hurda poliitilist seisukohta ja tegevust mõjutavaist asjaoludest

Eesti ärkamisaja esilekõundivamate rahvuslike tegelaste hulgas on dr. J a k o b H u r - d a l väljapaistev koht. Ta polnud mitte tegelane tavalises mõttes, vaid energiline ja tuli- hingeline juht, osav organisator, algataja ja õhutaja, programmide koostaja ja sihtide seadja. Tema nimi on seoses kõigi ärkamisaja suurettevõtetega.

R.Viidalepp, Jakob Hurt - geniaalne rahvaluulekoguja

Näitus TRÜ Teaduslikus
Raamatukogus 1989

ЯКОБ ХУРТ. Буклет. Составитель Рейн Сауккас. На эстонском языке. Тартуский государственный университет. ЭССР, 202400, г.Тарту, ул.Оликооли, 18. Вastutav toimetaja U. Tõnnov. TRÜ trükikoda 1989. 1500. Tell. nr. 248. Tasuta.
Kujundanud T. Sepp

Tal oli rohkesti head tahet, aukartust äratavalt suur töövõime, palju teadmisi, kuid ta ei tundnud oma lugajaskonda vajalikul määral ja ei leidnud küllalt õnnelikult sellele lugejaskonnale vastavat väljendusvormi.

O.Urgart, Jakob Hurt ajakirjanikuna

Võltsingud J.Hurda hindamises tulenevad asjaolust, et teda kogu aeg vaadeldakse petlike prillide läbi ja tembeldatakse selleks, kes ta ei ole: poliitikameheks. Jäetagu kord ometi Hurdale erakondliku pigimütsi pähe surumine! Hurt on teadusemees ja kultuuritegelane, ning seepärast tuleb tema tegevust tähistada ja tähtsustada peamiselt kultuuri alal.

Kultuurideoloogina esineb Hurt kui Eesti ärkamisaja suurkuju, kes oli juhtivalt tegev eriti rahvusliku ideoloogia loomises, kindlate rahvuskultuuriliste põhimõtete ja juhtimõtete tähistamises ja rahvuskultuurilise programmi koostamises ja sõnastamises. Tema kehastab endas rohkem kui ükski teine eesti tegelane ärkamisaja rahvuslikku aatlejat ja eesti vaimse omakultuuri pioneeri. Kogu tema loov tegevus oli häälestatud kultuurivaimust ja meelestatud rahvuslikult.

Võttes vaevaks pealiskaudseltki tutvuda tema kultuurprogrammi pea- ja põhipunktidega, näeme kohe, et ta alatasa alla kriipsutab kolme rahvuskultuurilist tegurit, neid igal võimalikul juhul esile tõstes ja neid ka oma tegevuse tulipunkti asetades. Need on k o o l, k e e l ja k i r j a v a r a resp. kirjandus.

J.Roos, Jakob Hurda Eesti kultuuri missioon

C.R.Jakobsonile peab õigust andma, kui ta teda poliitika põllul ei pidanud just kangelaseks. Hurt on tüüpiline teadlane, oma kalduvuste poolest keeleteadlane, oma meelsuse poolest soojasüdameline isamaalane. Nende omaduste õnnelikul kokkulangemisel on temast saanud see, mis ta meile on olnud.

H.Koppel, Dr. J.Hurda poliitilist seisukohta ja tegevust mõjutavaist asjaoludest

Eesti ärkamisaja esileküündivamate rahvuslike tegelaste hulgas on dr. J a k o b H u r d a l väljapaistev koht. Ta polnud mitte tegelane tavalises mõttes, vaid energiline ja tulihingeline juht, osav organisaaator, algataja ja õhutaja, programmide koostaja ja sihtide seadja. Tema nimi on seoses kõigi ärkamisaja suurettevõtetega.

R.Viidalepp, Jakob Hurt - geniaalne rahvaluulekoguja

Näitus TRÜ Teaduslikus
Raamatukogus 1989

ЯКОБ ХУРТ. Буклет. Составитель Рейн Саукас. На эстонском языке. Тартуский государственный университет. ЭССР, 202400, г.Тарту, ул.Оликооли, 16. Вastutav toimetaja U. Tõnnov. TRÜ trükikoda 1989. 1500. Tell. nr. 248. Tasuta.

Kujundanud T. Sepp

Ainult emakeeles
ükski võib inimene
seesmiselt
ehtne olla
1839 — 1907

